

Aanvullend onderzoek kerkuil en huismus

In het kader van de Wet natuurbescherming

Plangebied: Ekris 78, Woudenberg

Opsteller: T. D. Breur

Aanvullend onderzoek kerkuil en huismus

In het kader van de Wet natuurbescherming

Ondertitel	Plangebied: Ekris 78, Woudenberg
Opsteller	T. D. Breur
Datum	18-08-17
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20170815v01
Aantal pagina's	21
Opdrachtgever	Kubiek Ruimtelijke Plannen
Contactpersoon	C. Hanse
Collegiale toets	L. Boon
Wijze van citeren	T. D. Breur 2017. Aanvullend onderzoek kerkuil en huismus In het kader van de Wet natuurbescherming Plangebied: Ekris 78, Woudenberg. Kenmerk ER20170815v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult B.V. 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Onderzoeksvragen.....	5
1.3 Leeswijzer.....	5
2 Beschrijving activiteit.....	7
2.1 Locatie.....	7
2.2 Huidige situatie.....	7
2.3 Geplande werkzaamheden.....	8
2.4 Nieuwe situatie.....	8
2.5 Planning van werkzaamheden.....	8
3 Onderzoek beschermde soorten.....	9
3.1 Werkwijze.....	9
3.2 Onderzoeksmomenten en weersomstandigheden.....	9
3.3 Volledigheid onderzoek.....	10
3.4 Resultaten aanvullend onderzoek.....	10
4 Effectbeoordeling.....	13
4.1 Kerkuil.....	13
4.2 Huismus.....	13
4.3 Overige vogels.....	13
5 Maatregelen.....	17
6 Conclusies en aanbevelingen.....	19
6.1 Conclusies.....	19
6.2 Aanbevelingen.....	20
7 Literatuur.....	21

1 Inleiding

1.1 *Aanleiding*

In opdracht van Kubiek Ruimtelijke Plannen heeft Ecoresult B.V. een natuurtoets uitgevoerd in het plangebied: Ekris 78, Woudenberg. De aanleiding hiervoor is de geplande sloop van de bebouwing (met uitzondering van het woonhuis) ten behoeve van de realisatie van 2 nieuwe bouwkavels voor woonhuizen op het terrein (zie verder hoofdstuk 2). Uit de natuurtoets¹ is gebleken dat er in het plangebied potentie bestaat voor de aanwezigheid van kerkuil en huismus. Aanvullend onderzoek was noodzakelijk om te vast te stellen of deze soorten inderdaad aanwezig zijn en zo ja, hoe in het kader van de Wet natuurbescherming gehandeld dient te worden.

1.2 *Onderzoeksvragen*

In het onderzoek worden 4 onderzoeksvragen beantwoord:

1. Zijn kerkuil en huismus aanwezig?
2. Welke functie(s) heeft het object of het gebied voor kerkuil en huismus ?
3. Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
4. Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?

1.3 *Leeswijzer*

In deze rapportage worden allereerst het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna volgt een beschrijving van de werkwijze van het onderzoek, de resultaten van het onderzoek en een effectbepaling van de geplande werkzaamheden. Aansluitend wordt beschreven welke maatregelen genomen dienen te worden negatieve effecten te voorkomen of te verminderen. Er wordt afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

¹ Verhoeven, B. 2017. Natuurtoets. In het kader van de Wet natuurbescherming en Verordening ruimte. Plangebied: Ekris 78, Strubbelenburg 13 en Meent nabij 7, Woudenberg. Rapportkenmerk ER20170301v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

2 Beschrijving activiteit

2.1 Locatie

Het plangebied betreft een terrein van een voormalig boerenbedrijf ten noorden van Woudenberg, provincie Utrecht.

Afbeelding 1: Begrenzing plangebied Ekris 78 (rood omlijnd), voor regionale ligging zie kaartinzet rechts. Kaartbron: PDOK

2.2 Huidige situatie

- De bebouwing in het plangebied bestaat uit een vijftal stallen/schuren. Op dit perceel staat ook een woonhuis, dit woonhuis (ten westen van de schuren) blijft behouden en behoort niet tot het plangebied. Bij de noordoostelijke stal/schuur bestaat de onderste twee meter uit een bakstenen gevel, hierin zitten geen open stootvoegen of andere openingen, het bovenste gedeelte bestaat uit een houten constructie zonder spouwmuur. De overige schuren/stallen bestaan (m.u.v. de fundering) volledig uit een houten constructie zonder spouwmuur. De grote zuidelijk stal/schuur heeft een hellend dak met dakpannen. De dakbedekking van de overige loodsen bestaat uit asbest-golfplaten.
- Er zijn enkele bomen en bosschages aanwezig op de grens het plangebied.
- Open water is afwezig binnen het plangebied.

- Verlichting is afwezig in dit deelgebied.

Afbeelding 2: Bebouwing in het plangebied. Foto: B. Verhoeven / Ecoresult B.V.

2.3 *Geplande werkzaamheden*

Het vijftal stallen/schuren zal worden gesloopt en het groen zal worden gekapt om de grond bouwrijp te maken ten behoeve van nieuwbouw.

2.4 *Nieuwe situatie*

In de nieuwe situatie zijn er twee bouwkavels met een bestemming als woonfunctie. Een exacte invulling van de nieuwbouw is nog niet bekend.

2.5 *Planning van werkzaamheden*

De geplande start van de werkzaamheden is op dit moment nog niet bekend.

3 Onderzoek beschermde soorten

3.1 *Werkwijze*

De volgende soorten/soortgroepen zijn onderzocht:

Kerkuil: De lokale uilenwerkgroep is gecontacteerd (contactpersoon: B. van de Burgh) om inzicht in de verspreiding van uilen in de regio te krijgen. In de zolder van de schuur in het noordoosten van het plangebied is een uilenkast aanwezig. Deze zolder is bezocht en doorzocht op sporen die wijzen op bewoning door uilen (braakballen, poepsporen, veren, prooiresten etc.), conform het Kennisdocument Kerkuil. De uilenkast is ook van binnen geïnspecteerd. Eveneens is men bij het veldonderzoek naar huismus altijd alert geweest op (sporen van) uilen.

Huismus: Onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van huismus binnen het plangebied conform de condities en methodiek van het Kennisdocument Huismus.

3.2 *Onderzoeksmomenten en weersomstandigheden*

In tabel 1 een overzicht gegeven van de het aanvullend onderzoek, de onderzoeksmomenten, weersomstandigheden en betrokken ecologisch deskundigen. Alle betrokken deskundigen hebben aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van kerkuil en huismus. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder goede weersomstandigheden, conform het Kennisdocument Kerkuil en Huismus.

Veldbezoek	Datum	Type onderzoek	Moment	Onderzoeker	Temperatuur	Neerslag (mm)	Windrichting	Windkracht
1	26-04-2017	Huismus	ochtend	T. D. Breur	12 °C	0	NW	2 bft
2	10-05-2017	Huismus	ochtend	T. D. Breur	17 °C	0	ZW	2 bft
3	26-04-2017	Kerkuil	avond	T. D. Breur *	14 °C	0	NW	1 bft

*Tabel 1: Onderzoeksmomenten weergegeven per soortgroep, met weergegevens. Bron: KNMI.nl weerstation De Bilt, gecorrigeerd met eigen waarnemingen in het veld. * Bij dit veldbezoek is Ecoresult B.V. ecoloog T.D. Breur vergezeld door B. van de Burgh, coördinator uilenwerkgroep.*

3.3 Volledigheid onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de voor die soort(groep) geldende kennisdocumenten. De onderzoeksperiode voor al de betreffende soorten is optimaal. De inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is hieraan dan ook voldoende invulling gegeven.

3.4 Resultaten aanvullend onderzoek

3.4.1 Kerkuil

De uilenkast in de zolder van het van de schuur vertoonde geen tekenen van bewoning. (poepsporen, veren, nestmateriaal of prooiresten waren afwezig). Één zeer oude, uitgedroogde braakbal is aangetroffen in de ruimte beneden in de schuur. Deze braakbal was zwart geworden en zat vol gaten, wat op aantasting van een mot duidt, en aangeeft dat het geen verse braakbal betreft. Vanwege de geringe hoeveelheid sporen valt uit te sluiten dat er hier sprake is geweest van een broedgeval. Wel is de schuur in het verleden (incidenteel) als verblijfplaats is gebruikt door de kerkuil. Er zijn geen sporen die laten zien dat de of de uilenkast in de afgelopen 2 jaar in gebruik zijn geweest. In de omgeving van het plangebied waren geen verblijfplaatsen van de kerkuil bekend bij de kerkuilenwerkgroep (mond. mededeling B. van de Burgh). De kerkuil wordt zodoende als afwezig beschouwd in het plangebied.

*Afbeelding 3: De uilenkast in de noordoostelijke schuur.
Foto: T.D. Breur / Ecoresult B.V.*

Afbeelding 4: Zicht in de uilenkast. Foto: T.D. Breur / Ecoresult B.V.

3.4.2 Huismus

Binnen het plangebied zijn geen huismussen of in gebruik zijnde nesten aangetroffen. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn geen huismussen waargenomen. In de meest zuidoostelijk gelegen schuur (voormalige veestal) zijn enkele oude nesten aangetroffen tussen de dakspanten en de dakbedekking. Vermoedelijk is deze stal in het verleden gebruikt als broedlocatie voor de huismus, maar is het plangebied verlaten sinds de bedrijvigheid (van het boerenbedrijf) hier is gestopt. De huismus wordt als afwezig beschouwd in het plangebied.

3.4.3 Overige vogels

In de noordoostelijke schuur (waar zich in de zolder de uilenkast bevindt) zijn drie nesten van de boerenwaluw aangetroffen. Ook zijn hier resten aangetroffen van een nest van de winterkoning. Aan de binnenzijde van de westelijke gevel van deze schuur bevindt zich een nest van de grauwe

vliegenvanger. Zowel de boerenzwaluw als de grauwe vliegenvanger behoren tot de zogeheten "categorie 5" vogels; van deze soorten genieten de rust- of verblijfplaatsen alleen een jaarronde bescherming wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Afbeelding 5: Grauwe vliegenvanger bij nest in de schuur. Foto: T.D. Breur | Ecoresult B.V.

4 Effectbeoordeling

4.1 *Kerkuil*

Binnen het plangebied zijn geen in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen van kerkuil aanwezig. Negatieve effecten zijn uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing ten aanzien van de kerkuil is niet nodig.

4.2 *Huismus*

Binnen het plangebied zijn geen in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus aanwezig. Eveneens vervult het groen in het plangebied geen functie als functioneel leefgebied voor de huismus. Negatieve effecten zijn uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing ten aanzien van de huismus is niet nodig.

4.3 *Overige vogels*

Binnen het plangebied bevinden zich nesten "categorie 5" vogels: 3 nesten van boerenwaluw en 1 nest van de grauwe vliegenvanger. Hiernaast bevindt er zich een (oud) nest van de winterkoning, broedgevallen van andere algemene soorten zoals de merel zijn niet uitgesloten. Ten aanzien van deze nesten geldt de voorwaarde zoals gesteld in de natuurtoets: werken buiten het vogelbroedseizoen (grootweg 15 maart – 15 juli). In gebruik zijnde nesten mogen in principe nooit worden verstoord. Er zijn geen omstandigheden die een jaarronde bescherming van deze categorie 5 nesten rechtvaardigen:

- Boerenwaluw:

De landelijke gunstige staat van instandhouding van de boerenwaluw is als gunstig beoordeeld². Op de Nederlandse rode lijst is de soort aangemerkt als gevoelig, op de internationale IUCN rode lijst heeft de soort de status "least concern" (niet bedreigd)^{3,4}.

- Grauwe vliegenvanger

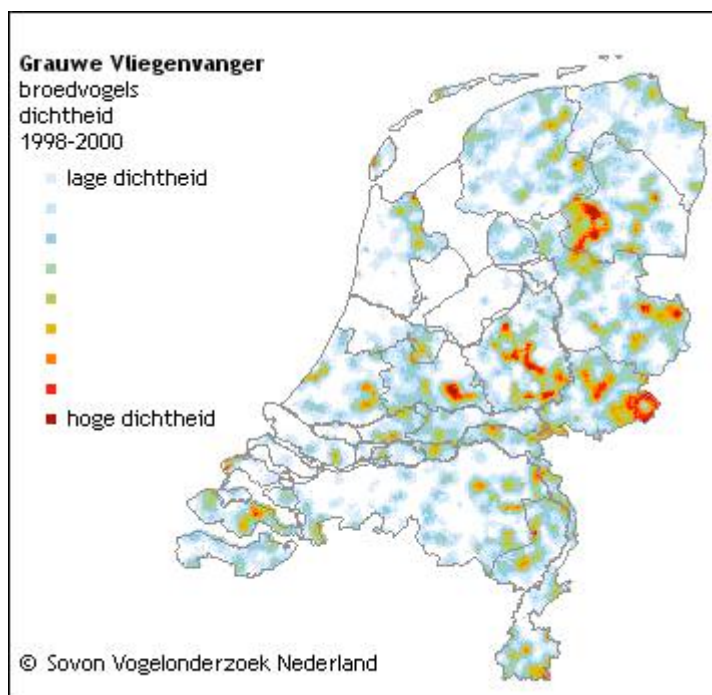
De landelijke gunstige staat van instandhouding van de grauwe vliegenvanger is als matig

2 <https://www.sovon.nl/nl/boerenwaluw>

3 <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/?vogel=11>

4 <http://www.iucnredlist.org/details/22712252/0>

gunstig beoordeeld⁵. In de regio waar het plangebied is gelegen (oost-Utrecht, Utrechtse heuvelrug) is de soort echter relatief talrijk, de lokale staat van instandhouding is zeer goed. Op de Nederlandse rode lijst is de soort aangemerkt als gevoelig, op de internationale IUCN rode lijst heeft de soort de status “least concern” (niet bedreigd)⁶⁷.

Afbeelding 6: Verspreiding grauwe vliegenvanger. Bron: <http://s1.sovon.nl/soorten.asp?euring=13350>

Ondanks dat er geen sprake is van “zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden” die een jaarronde bescherming rechtvaardigen van het nest van de grauwe vliegenvanger in het plangebied, wordt alsnog aanbevolen om in de nieuwe situatie een nestkast aan te brengen voor deze soort. Dit vanwege het feit dat de landelijke staat van instandhouding matig ongunstig is en omdat het plaatsen van een nestkast een relatief eenvoudige en goedkope maatregel is om te zorgen dat deze rode lijst soort toch in het plangebied kan blijven broeden. Het habitat rondom de nieuwe woningen blijft zeer geschikt foerageergebied voor de grauwe vliegenvanger (loofbos en kleinschalig boerenland naast dorpen), dit in combinatie met de hoge dichtheden van deze soort in de regio zorgt voor een hoge bezettingskans van een nestkast.

Ten aanzien van de boerenzwaluw wordt het aanbrengen van nestvoorzieningen niet aanbevolen; de landelijke staat van instandhouding is gunstig. Hiernaast is deze soort in de regel gebonden aan boeren bedrijven (met vee), aangezien het plangebied geen agrarische functie meer zal gaan vervullen is er

⁵ <https://www.sovon.nl/nl/soort/13350>

⁶ <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/?vogel=66>

⁷ <http://www.iucnredlist.org/details/22709192/0>

een zeer lage kans op succes van nestvoorzieningen voor deze soort.

5 Maatregelen

Het treffen van mitigerende maatregelen is niet wettelijk verplicht: jaarrond beschermde rust- of verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied zijn van kerkuil en huismus afwezig in het plangebied. Wel wordt aanbevolen om voor de grauwe vliegenvanger een nestkast te plaatsen in de nieuwe situatie zodat deze vogel kan blijven broeden in het plangebied. Voor een nestkast voor de grauwe vliegenvanger gelden de volgende randvoorwaarden:

- De nestkast dient op minimaal 3 meter geplaats te worden
- De nestkast dient een half open model te zijn
- Aan één zijde van de nestkast moet beschutting zijn (muur/boom/klimopbegroeiing), richting de andere zijde moet er een vrij uitzicht zijn.
- De kast mag niet in de volle zon hangen.

Afbeelding 7: Voorbeeld nestkast grauwe vliegenvanger. Bron: <http://www.vrsdekooi.nl>

Andere mitigerende maatregelen om de verstoring van nesten van algemene soorten te voorkomen zijn:

- Het slopen van de bebouwing en beplanting buiten het vogelbroedseizoen (grootweg 15 maart – 15 juli). In gebruik zijnde nesten mogen in principe nooit worden verstoord.
- Indien er toch in het broedseizoen (grootweg 15 maart – 15 juli) gewerkt gaat worden dient er voorafgaand aan de werkzaamheden door een deskundig ecooloog vastgesteld te worden dat er geen broedgevallen in het plangebied aanwezig zijn.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 *Conclusies*

In opdracht van Kubiek Ruimtelijke plannen heeft Ecoresult B.V. een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar kerkuil en huismus in het plangebied genaamd: Ekris 78, Woudenberg. De veldonderzoeken zijn uitgevoerd onder de condities en methodiek van de relevante kennisdocumenten, door een ecologen van Ecoresult B.V. met aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van de specifieke soortgroepen. Dit onderzoek heeft de volgende resultaten opgeleverd:

Kerkuil

- De kerkuil is afwezig in het plangebied

Huismus

- De huismus is afwezig in het plangebied

Overige vogels

- In het plangebied bevinden zich drie nesten van de boerenwaluw, één nest van de grauwe vliegenvanger en één oud nest van de winterkoning. Ook bestaat er kans op broedgevallen van andere algemene vogels (zoals de merel).

Ontheffing

- Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Mitigerende maatregelen

- Het treffen van mitigerende maatregelen is niet verplicht, wel wordt aanbevolen om in de nieuwe situatie een nestkast te plaatsen voor de grauwe vliegenvanger.

6.2 *Aanbevelingen*

6.2.1 **Zorgplicht**

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van het in het wild levende dier. Dat betekent dat voor de wet alle dieren van onvervangbare waarde zijn en dat mensen daar niet onzorgvuldig mee mogen omspringen. Vanuit deze gedachte is de zorgplicht ontstaan. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Concreet betekent dit dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Dit houdt bijvoorbeeld in dat wanneer men in het werkterrein een egel aantreft, deze buiten het werkterrein geplaatst dient te worden of de kans moet krijgen om op eigen kracht het werkterrein te verlaten.

6.2.2 **Natuur inclusief bouwen**

Los van de onderzoeksresultaten, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met de wensen van flora en fauna bij de toekomstige inrichting van het plangebied. Dit in het kader van de duurzame inrichtingsmaatregel: "inclusief inrichten voor flora en fauna". Bij dit specifieke plangebied kan – naast de nestkast voor de grauwe vliegenvanger – gedacht worden aan het creëren van extra verblijfplaatsen voor vleermuizen. Ecoresult B.V. kan u hierover adviseren.

7 Literatuur

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)

<https://www.pdok.nl/>

Kennisdocument Huismus

<https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huismus-1.0.pdf>

Kennisdocument Kerkuil

Verhoeven, B. 2017. Natuurtoets. In het kader van de Wet natuurbescherming en Verordening ruimte.

Plangebied: Ekris 78, Strubbelenburg 13 en Meent nabij 7, Woudenberg. Rapportkenmerk

ER20170301v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Boerenwaluw

<https://www.sovon.nl/nl/boerenwaluw>

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/?vogel=11>

<http://www.iucnredlist.org/details/22712252/0>

Grauwe vliegenvanger

<https://www.sovon.nl/nl/soort/13350>

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/?vogel=66>

<http://www.iucnredlist.org/details/22709192/0>

<http://s1.sovon.nl/soorten.asp?euring=13350>